

ДЕФІНІТИВНИЙ АНАЛІЗ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ»

*Сас Н.М., д.пед.н., доцент
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка*

Розв'язання наукових та практичних задач, що пов'язані з вивченням, проектуванням і керуванням складними штучними та природними системами викликало до використання системного аналізу, а з ним і різницю у розумінні і визначенні поняття та дефініції «системний аналіз».

Зокрема, різними авторами системний аналіз розглядається як: науковий метод пізнання; вміння; наукова методологія; найбільш послідовна реалізація системного підходу; методологічна дисципліна, заснована на системному підході; сукупність методологічних засобів; методологія теорії систем. Означене актуалізує дефінітивний аналіз та визначення змісту поняття «системний аналіз».

Аналіз (від грец. αναλυσις – «розклад») – розчленування предмету пізнання, абстрагування його окремих сторін чи аспектів [1].

У контексті означеної теми, аналіз – це інструмент дослідження системи. Відповідно до цього визначення системний аналіз – розчленування системи, як предмету пізнання, абстрагування її окремих сторін чи аспектів.

Найбільш розробленим є математичний аналіз.

Його розділами є: класичний аналіз елементу із множини дійсних або комплексних чисел; функціональний аналіз – вивчення аналітичних властивостей функцій. Стосовно дослідження системи, аналізуванню підлягають її складові: їх структура, функції, властивості тощо.

Система (грец. Σύστημα «ціле, складене з частин; з'єднання») – безліч елементів, що знаходяться у відносинах і зв'язках один з одним і утворюють певну цілісність, єдність [8].

В. Батоврін наводить такі приклади вживання слова «система» у повсякденній практиці: теорія (філософська система Платона), класифікація (періодична система хімічних елементів Д. Менделєєва), метод практичної діяльності (система Станіславського), спосіб організації розумової діяльності (система числення), сукупність об'єктів природи (Сонячна система), деяка властивість суспільства (політична система, економічна система і т.п.), сукупність сталих норм життя і правил поведінки (законодавча система або система моральних цінностей), закономірність дій, процедур, вчинків («в його діях простежується система»), конструкційний принцип («зброя нової системи») [2].

Поняття системи підкреслює визначену (особливостями кожної конкретної системи) упорядкованість, цілісність, наявність закономірностей будови, функціонування і розвитку [3].

Вищенаведене дає можливість стверджувати що, системний аналіз – це інструмент дослідження системи, залежно від контексту, галузі знань і завдань дослідження, у процесі якого виокремлюються і аналізуються складові системи (їх структура, функції, властивості тощо) з урахуванням особливостей упорядкованості, цілісності, наявності закономірностей будови, функціонування і розвитку, характерних для кожної конкретної системи.

Як інструмент дослідження системи системний аналіз, на наш погляд, вказує на єдність та взаємозумовленість застосування аналізу (від грец. analysis – розчленування об'єкта на елементи), та синтезу (від грец. synthesis – з'єднання елементів в єдине ціле) у дослідженні кожної конкретної системи, її кількісних та якісних ознак.

Як будь-яке дослідження, системний аналіз актуалізується практичними потребами, визначається метою, завданнями, забезпечується адекватними методами.

Актуальність системного аналізу викликається необхідністю виявлення, передбачення, запобігання та вирішення проблем існування системи, виявлення та усунення невизначеності при вирішенні складних проблем, передбачення перспектив розвитку системи.

Метою застосування системного аналізу є збереження, поліпшення характеристик системи або створення нової системи із заданими якостями (з урахуванням особливостей кожної конкретної системи).

Застосування системного аналізу спирається на комплекс загальнонаукових, експериментальних, природничих, статистичних, математичних методів, імітаційне та інформаційне моделювання об'єктів і процесів, спеціалізоване програмне забезпечення. Вибір методів дослідження відповідає меті, завданням дослідження та особливостям досліджуваної системи.

Таким чином, нами здійснено дефінітивний аналіз та визначено зміст поняття «системний аналіз», уточнено актуальність його застосування, мету та методи.

Література:

1. Аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>. – Заголовок з екрану.
2. Батоврин В.К. Толковый словарь по системной и программной инженерии / В.К. Батоврин. – М.: ДМК Пресс. – 2012. – 280 с.
3. Волкова В.Н. Теория систем и системный анализ: учебник для академического бакалавриата / В.Н. Волкова, А.А. Денисов. – 2-е изд. – М.: Юрайт, 2014. – 616 с.
4. Гаркуша Н.М. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: навч. посібник / Н.М. Гаркуша, О.В. Цуканова, О.О. Горошанська. – К.: Знання. – 2012. – 591 с.
5. Дивак М.П. Методичний посібник з дисципліни «Системний аналіз» / М.П. Дивак. – Тернопіль: ФКІТ ТНЕУ, 2004. – 136 с.

6. Основи теорії систем і системного аналізу: навч. посібник / К.О. Сорока. – Х.: ХНАМГ, 2004. – 291 с.

7. Анализ инновационной деятельности: учебник и практикум для бакалаврата и магистратуры / М.Б.Алексеева, П.П. Ветренко. – СПб.: С-П ГЭУ. – 303 с.

8. Система // Большой Российский энциклопедический словарь. – М.: БРЭ. – 2003. – С. 1437.

9. Системний аналіз: навч. посібник / О.М. Роїк, А.А. Шиян, Л.О. Нікіфорова. – Вінниця: ВНТУ, 2015. – 83 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ УМОВ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Серьогіна Д.О., к.е.н.

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

До основних проблем, які сьогодні спричиняють економічну нестабільність України відносяться диференціація доходів громадян та уповільнення ділової активності, що призводить до значних соціальних проблем, що стають тягарем для економіки України. Одним із найбільш ефективних шляхів переходу до зростання економіки є розвиток соціального підприємництва, що є основою досягнення економічної стабільності і добробуту населення, інноваційного розвитку та використання інформаційно-комунікаційних технологій, практичної відсутності корупції і високого рівня довіри населення до органів державної влади, а також створює можливість до створення соціально-відповідального бізнесу, який є не лише фінансово результативним, а й ставить за мету вирішення проблем соціально-незахищених верств населення.

Ідея соціального підприємництва довгий час розглядалась в контексті венчурного підприємництва та діяльності підприємств некомерційного сектору економіки, поширюючись на сферу вирішення соціальних проблем, – сферу створення соціальної цінності.

Дж. Мейр, І. Марті [3] розглядають соціальне підприємництво як дієвий механізм підтримки вразливих категорій населення; спосіб підвищення соціально-економічного розвитку, підтримки підприємницької активності; комплексний підхід до вирішення соціальних проблем, альтернативний державній соціальній політиці.

Соціальне підприємництво можна розглядати аналізуючи відмінності від благодійної організації та традиційного бізнесу. Дж. Дис [2] виділяє такі основні аспекти, які характеризують соціальне підприємництво: наявність соціальної місії, пошук можливостей розвитку (досягнення беззбитковості своєї діяльності та самоокупності), особливості залучення ресурсів, взаємодія із зацікавленими сторонами та оцінка результатів.